

Als thuisonderwijzer van vier leerplichtige kinderen in zowel basisonderwijs als middelbaar onderwijs, met bovendien 13 jaar professionele, beroepsmatige onderriservaring reageer ik graag op dit wetsvoorstel. Allereerst wil ik zeggen begrip te hebben voor de gevolgen van de verplichtingen die de overheid op zich heeft genomen ten aanzien van het borgen van het recht op onderwijs voor elk kind en het toezicht op dat onderwijs. De Sitz im Leben van deze wet is daarmee helder omschreven.

Toch kan ik me niet aan het gevoel onttrekken dat, ondanks de goede bedoelingen die uit de begeleidende tekst naar voren komen, het niet gelukt is de spanningsvelden bij elkaar te brengen die hier spelen. We hebben het over een gezinssituatie en overheidstoezicht, twee werelden die slecht combineren en waar het dus op eieren lopen is. Bovendien is naar haar aard thuisonderwijs (leren binnen het gezin) fundamenteel anders dan schoolonderwijs. Op een paar punten is deze wet daarom volgens mij in tegenstelling tot de insteek van de opstellers disproportioneel:

1. Het is met de huidige wetstekst mogelijk dat een onderwijsplan wordt afgekeurd als de ouder bijvoorbeeld geen bewijs van beheersing van de Nederlandse taal kan overleggen. Als de ouder later dat bewijs alsnog weet te behalen, is het kind echter al verplicht ingeschreven op school en is het niet meer mogelijk een beroep op 5b te doen. Dat is niet in verhouding tot het richtingbezwaar van de ouder. Het moet in zo'n situatie mogelijk zijn een volgend schooljaar wederom beroep op 5b te doen.

2. 5b is in zichzelf echter een vreemde toegangspoort. De overheid stelt dat thuisonderwijs aan kwaliteitseisen dient te voldoen. Als die eisen daadwerkelijk het gewenste effect hebben, waarom is de toegang tot deze vorm van onderwijs dan nog steeds beperkt tot richtingbezwaarden? Vertrouwen in de deugdelijkheid van deze vorm van onderwijs zou spreken uit het verruimen van de toegang daartoe, zeker gezien de grote groep leerlingen die nu binnen het schoolonderwijs vastloopt en gebaat zou zijn bij een kwalitatief alternatief. Zowel toen ik als docent werkte als toen ik binnen de huiswerkbegeleiding leerlingen begeleidde heb ik gezien hoeveel het kan betekenen binnen een kleine setting met kwalitatief goede uitleg iemand op gang te helpen die eerder vastliep.

3. Ik mis in dit kader ook een goede omschrijving van de taak van de onderwijsinspectie. De neiging van de wet is om de risico's te beperken en te controleren. Een expliciete verwijzing naar artikel 3 lid 1b-1 van de Wet op het Onderwijstoezicht zou daar al veel aan hebben toegevoegd. Nu lijkt de inspectie erbij gezet uit wantrouwen, terwijl de insteek zou moeten zijn dat door de maatregelen van de overheid de kwaliteit van het onderwijs alleen nog maar beter zal worden. Iedere betrokkene weet immers dat de ouders die deze weg kiezen allen zeer gemotiveerd zijn voor thuisonderwijs en dus eerder stimulerend dan controlerend benaderd zouden moeten worden.

4. Deze kwaliteit zal echter lijden onder de huidige wet. Verschillende elementen doen onvoldoende recht aan de specifieke situatie van thuisonderwijzers. Ik denk bijvoorbeeld aan het huisbezoek (welke ruimte is geen 'lesruimte?') en de verplichting voornamelijk in Nederland op een vast adres te zijn (terwijl alle onderzoeken aantonen dat leren het beste werkt door te ervaren). Maar ik denk ook aan de onduidelijkheid. Veel thuisonderwijzers hebben een geschiedenis achter de rug met pijn en rechtszaken ten opzichte van de overheid. Om dan de overheid in de privé-situatie van het gezin te nodigen, gesprekken te voeren met een vierjarige, dat vraagt bijzonder veel, op zijn minst een wet waarin de zeer specifieke context van het thuisonderwijs een welomschreven plek heeft. Ik ben blij met het begrip dat uit sommige passages spreekt (zoals over de urennorm, of de

schroom voor de inspecteur om thuis binnen te komen), maar ik denk dat een goed gesprek met het thuisonderwijsveld de wet op dit soort praktische punten nog behoorlijk (noodzakelijk ook) kan verbeteren.